

Nr. 295 | maj 2017

Klimatilpasning:

Staten må engagere sig mere

Kommunale politikere efterlyser en national handlingsplan for klimatilpasning, enkle regler og bedre muligheder for finansiering.

Alle arme røg i vejret, da ordstyrer Ann Marker spurgte forsamlingen: Skal der laves en national handlingsplan for klimatilpasning i Danmark, ja eller nej? Ingen stemte imod.

Forsamlingen bestod af borgmestre og andre kommunale politikere fra Region Hovedstaden og Region Sjælland og bestyrelsesmedlemmer i de kommunalt ejede forsyningsselskaber. Scenen var, meget passende, Vikingskibsmuseet i Roskilde, der var faretruende tæt på ødelæggelse under stormen Bodil i 2013.

Budskaber til Folketinget og Regionsrådet

Siden efteråret 2016 har de 29 kommuner i Region Hovedstadens haft mulighed for at bidrage til et samlet billede af de kommunalpolitiske udfordringer med klimatilpasning i regionen. Som led i Region H's tiltag "Vand på tværs – Klimaberedt region" har Teknologirådet besøgt de politiske udvalg, der har ansvar for klimatilpasningen i 15 af kommunerne, for at høre om de lokale politikeres oplevelser af udfordringerne og løsningerne – herunder samspillet med forsyningsselskaberne, andre kommuner, re-

gionen og staten. Resultaterne er sammenfattet og bragt videre til Regionsrådet og til de relevante udvalg i Folketinget. Se tekno.dk/publications.

På politikerseminaret i Roskilde 27. april var salen tæt besat med deltagere fra 22 kommuner og syv forsyningsselskaber. Jarl Krausing fra tænketanken CONCITO fortalte om klimaforandringernes omkostninger og fordelene ved at forebygge dem. Søren Hilbert fra advokatfirmaet Lundgrens fortalte om de forskellige muligheden for at finansiere klimatilpasningen.

I seminarets anden del diskuterede deltagerne de politiske erfaringer og budskaber indbyrdes og med et panel af to folketingsmedlemmer, Trine Torp (SF) og Hans Christian Schmidt (V), formanden for Region H's Miljø- og Trafikudvalg, Jens Mandrup (SF), Hvidovres borgmester Helle Moesgaard Adelborg (S) og Halsnæs' borgmester Steen Hasselriis (V).

Staten må prioritere opgavernes løsning

Seminaret viste tydeligt, at kommunalpolitikere ikke føler, at staten lever op til sin del af ansvaret for

Udgiver

Fonden

Teknologirådet

Toldbodgade 12

1253 København K

Tlf. +45 33 32 05 03

www.tekno.dk

tekno@tekno.dk

Abonnement

Nyhedsbrevet kan modtages pr. email.

Tilmelding på:

rtt@tekno.dk

Tidligere nyhedsbreve findes på:

www.tekno.dk

klimatilpasningen. Deltagerne efterlyste en national handlingsplan for sikring mod skybrud, stormflod og nedbrydning af kysterne. Ikke for at få flere tekniske udredninger og risikovurderinger men fordi de savner statsligt engagement i prioriteringen af opgaverne og deres løsning – og et fælles grundlag for finansiering af deres gennemførelse.

De fleste af kommunalpolitikkerne opfatter klimatilpasningen som en påtrængende opgave. De er bevidste om, at omkostningerne ved at udskyde projekterne hurtigt kan blive større end udgifterne til at gennemføre dem. Men alligevel kan det være svært at finde penge på budgettet – i konkurrence med her-og-nu-behov for bevillinger til kernevelfærdsområder – især i kommuner hvor borgerne endnu ikke har været udsat for store tab som følge af skybrud, stormflod eller kysterosion.

Samtidig oplever mange, at lovgivningen er meget kompliceret og utidssvarende og at projekterne kan køre fast i lange og tunge sagsbehandlinger.

Klimaproblemer er ofte fælles for et vandopland eller en kyststrækning, der omfatter flere kommuner. Kommunerne kan have forskellige interesser, derfor er der også brug for opbakning fra staten og regionerne til at få det tværkommunale samarbejde om løsninger til at fungere effektivt.

De vigtigste opgaver

På seminaret diskuterede deltagerne i grupper hvad der var deres vigtigste politiske budskaber. Den nationale handlingsplan kom ind på en klar førsteplads, fulgt af samarbejde på tværs af kommunegrænserne og større fleksibilitet i forsyningselskabernes medfinansiering af projekterne og opkrævning af betalingen hos borgerne.

Den nationale handlingsplan skal prioritere opgaverne, anviser en redskabskasse af virkemidler og udpege de områder, der skal kystsikres, de områder, hvor naturen skal gå sin gang, og de sammenhængende områder, hvor staten må kræve, at kommunerne arbejder sammen om fælles løsninger. Samtidig blev Folketing og regering opfordret til at fjerne hindringer for finansiering og rydde op i den lovgivning, der er skabt til en anden tid med en anden viden. Der var også forslag om at skærpe kravene til klimasikring af nybyggeri og forhindre udstykning af byggegrunde på lavtliggende områder, der er sårbar overfor mere nedbør i fremtiden.

Sæt gang i løsningerne

Trine Torp tilsluttede sig ønsket om en national handlingsplan. "Den skal ikke blot kortlægge, den skal sætte gang i løsningerne," sagde hun. Hun foreslog et Klimatilpasningsråd, der skal rådgive Folketinget, regeringen og kommunerne om prioritering

af opgaverne. "Vi skal have lavet den grundlæggende prioritering, for hvis man skal tale om fælles finansiering, så er vi også nødt til at have en fælles prioritering: Hvad er det vigtigste og hvornår skal det gøres?" sagde hun. "Vi kommer ikke videre med de gode løsninger før vi får en national prioritering," sagde hun.

Hans Christian Schmidt var positivt overrasket over forsamlingens budskaber og engagement. "Jeg havde selv hånden oppe, da vi stemte om en national handlingsplan," sagde han. "Jeg tror nemlig også, at vi er nødt til at lave en national plan og nødt til at se på, om mulighederne for at klage med opsættende virkning skal begrænses... Vi skal lave det sammen. Vi skal også finde finansieringsplanen, se at få den lavet. Og vi skal se på, om det datamateriale, vi har, virker. Og vi skal se på hvilke love der er i konflikt med hinanden."

"Jeg er bare nødt til at sige, at så bliver det en plan hvorefter alle har sig at rette," tilføjede han. "Ellers får vi problemer lige så snart en af kommunerne siger, at de har en anden kommunal model."

Han sammenlignede en national handlingsplan med motorvejsbyggeri: "Når først vi har vedtaget en anlægslov, så kører det. Så kan man ikke komme med alle mulige indvendinger med opsættende virkning."

De svære beslutninger

"Det er dejligt at høre det her fra Folketinget," sagde formanden for Region H's miljø- og trafikudvalg, Jens Mandrup. "Kommunerne kan rigtig meget selv, men det går ofte galt, når to kommuner skal blive enige om noget, og én kommune skal betale en krone til nabokommunen. Det kan vi lige så godt være ærlige om. Det er vældig hyggeligt, at vi har kommunegrænser, der bygger på opdelingen i sogne fra 1200-tallet, men det er bedøvende lige gyldigt i forhold til vandoplande og kyststrækninger. Så vi skal have en national handlingsplan og finde ud af en fælles finansiering."

"Jeg er spændt på at se, om staten så også tør, når vi kommer til de svære ting," fortsatte han. "Det er nemt nok at lave planer og gode løsninger, men hvad med at sige til hr. Jørgensen: "Vi har regnet på det, og det kan simpelthen ikke betale sig at sikre dit hus!" Vi skal have modet til at sige "Vi gør det her for the greater good". Det bliver svært, men vi bliver nødt til at tage svære beslutninger. Nogle gange skal staten være bussemand og sige: Det, I vil gøre i kommune B er en rigtig dårlig idé, fordi det skader kommune C og D."

Hans Chr. Schmidt tilføjede: "Det her møde kan godt gå over i historien. Den 27. april blev kommunerne enige om at staten godt må udstede et lands-

Udgiver

Fonden

Teknologirådet

Toldbodgade 12

1253 København K

Tlf. +45 33 32 05 03

www.tekno.dk

tekno@tekno.dk

Abonnement

Nyhedsbrevet kan modtages pr. email.

Tilmelding på:

rtt@tekno.dk

Tidligere nyhedsbreve

findes på:

www.tekno.dk

plandirektiv og sige "Sådan er det i hele landet, færdig!" Husk det nu, når først det begynder at køre. For du kan lige så godt sige det rent ud: Vi skal ikke kun være bussemænd, vi skal også tage skraldet."

De to borgmestere i panelet ville dog gå knap så

langt. "Som udgangspunkt må det komme fra staten, men vi skal løse opgaven sammen, staten, regionerne og kommunerne," sagde Hvidovres borgmester, Helle Moesgaard Adelborg. "Kommunernes Landsforening må repræsentere kommunerne, for vi er jo meget

Udgiver

Fonden

Teknologirådet

Toldbodgade 12

1253 København K

Tlf. +45 33 32 05 03

www.tekno.dk

tekno@tekno.dk

Abonnement

Nyhedsbrevet kan modtages pr. email.

Tilmelding på:

rtt@tekno.dk

Tidligere nyhedsbreve

findes på:

www.tekno.dk

Dialog med kommunalpolitikere

Projektleder Gy Larsen fremlagde resultaterne fra dialogen med 15 af kommunerne i Region Hovedstaden.

Prioritering

Politikerne er under pres for at bruge penge på her-og-nu-opgaver frem for forebyggelse af hændelser der måske, måske ikke, vil indtræffe. Supplerende finansieringsbidrag og statslige udmeldinger om prioritering vil fremme gennemførelse af løsninger.

Modstridende love

Fleere af lovene på området er utidssvarende og modstridende. Der er behov for samordning af lovgrundlaget og afklaring af, hvor grænserne går mellem frivillige og obligatoriske tiltag.

Det økonomiske ansvar

Klimaprojekter er ofte dyre, selv om det kan vise sig endnu dyrere at lade stå til. Fordeling af udgifterne er ofte et kontroversielt emne, især i de mindre kommuner. Hvem skal betale hvad? En model for samfinansiering og en fordelingsnøgle kommune/forsynings-selskab/borgere ville være gavnlige.

Byudvikling og sommerhusområder

Nogle af de områder, der er udlagt til bebyggelse, er meget uheldigt placeret i forhold til klima-risikoen.

Der er behov for at revurdere lokalplanerne i lys af den nyeste viden om klimaudsatte områder. Nogle af regionens sommerhusområder er meget uheldigt beliggende, både i forhold til risikoen for oversvømmelse ved skybrud og stormflod. Skal de sikres eller på langt sigt opgives. Det er vanskelige beslutninger. Der er behov for fælles afklaring sammen med de berørte parter.

Kystsikring

Der opleves stor uenighed blandt lodsejerne om betaling for klimasikring langs kysterne. Det er svært at finde politisk opbakning til fælles planer. Kommunalpolitikere efterspørger et stærkere statsligt engagement i sikringen ved kysterne.

Tværkommunalt samarbejde

I dag er der kun få eksempler på tværkommunalt samarbejde om klimasikring. På sigt vil det være en fordel – også økonomisk – at finde robuste og langsigtede, fælleskommunale løsninger for vandoplande og kyststrækninger.

Borgernes holdninger

Politikerne er bekymrede for borgernes reaktion f.eks. på stigende vandtakster, og pres fra grupper af ressourcestærke borgere kan være svært at håndtere. Der er behov for målrettet inddragelse af borgere og lokale interessenter - ikke blot enkeltstående møder men en mere systematisk dialog - for at skabe fælles løsninger som passer til de lokale behov og ønsker og samtidig bidrager til bedre rekreative muligheder, naturoplevelser og byfornyelse.

Fra rådet til tinget

TEKNOLOGIRÅDETS NYHEDSBREV TIL FOLKETINGET

forskellige. Nogle har store udfordringer, andre har det ikke. Er det så kun de kommuner, der har problemet, der skal betale, eller er det et fælles anliggende? Jeg synes, det er en fælles opgave, sagde hun.

Hvidovre fik de tværkommunale problemer ind på livet i januar, hvor boliger på Sydkærvej blev oversvømmet fra Harrestrup Å. Åen afvander ti kommuner: Albertslund, Ballerup, Brøndby, Frederiksberg, Gladsaxe, Glostrup, Herlev, Hvidovre, København og Rødovre. Et samarbejde er sat i værk for at klimasikre hele åsystemet.

Borgmester Steen Hasselriis (V), Halsnæs Kommune, var ikke villig til at give køb på det kommunale selvstyre. "Jeg er enig i, at staten skal engagere sig mere i at få løst borgernes problemer. Men jeg ønsker ikke en central plan, der detailregulerer. Vi skal ikke have staten til at formulere, hvad der skal stå i kommuneplaner og lokalplaner."

"Man skal ikke blande kystsikring sammen med skybrud," sagde han. "Det kan være svært for borgerne i Harrestrup Å's bagland at forstå nødvendigheden af klimasikring. Kystsikring er derimod ikke svært at forstå. Husene falder i havet, hvis ikke kysten bliver sikret, det er meget enkelt. Derfor er det også forholdsvis enkelt at få opbakning blandt lodsejerne. Der er folk, der er grædefærdige og ryster i bukserne over, hvad det næste der sker er. Vi kan godt blive enige om at finde pengene, men vi støder ind i besvær i direktoratet. Derfor savner jeg statsligt engagement. Systemet er noget tilbagelænet. Jeg synes, man skal lidt op på tåspidserne. Mere saft og kraft, tak."

Også andre af seminarets deltagere gik ind for en blødere løsning. "Er det virkelig ikke muligt at lave en overordnet statslig planlægning uden at samme løsning gælder for alle? Man kan vel godt tage hensyn til lokale og regionale forskelle og inddrage de enkelte byråd og regioner i beslutningerne?" sagde en af dem.

Detailstyring er dræbende

Forsyningsselskaberne har mulighed for at medfinansiere klimatilpasning-projekter med 75 procent. Det gælder dog kun for den del af projektet, der er nødvendigt for at bortlede regnvand og tagvand, og kun hvis løsningen er billigere end en traditionel udvidelse af kloaknettet. En række andre betingelser skal også opfyldes. Forsyningsselskaberne må ikke opkræve de ekstra penge hos forbrugerne før Forsyningssekretariatet har godkendt det.

Forsyningssekretariatet er en del af Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, der har til opgave at holde prisen på drikkevand og bortskaffelse af spildevand nede ved at håndhæve prislofter og effektiviseringskrav.

Men mange af seminarets deltagere var stærkt utilfredse med sekretariatet. De mente, at nidkær, ufleksibel kontrol fører til en dræbende detailsty-

ring, der er stærkt begrænsende for kreative skybrudsløsninger. Forsyningsselskaberne har ekspertisen og de nødvendige kræfter til at iværksætte løsninger, men reglerne bør ændres, så de kan arbejde mere fleksibelt, mente de.

Forslag: Klimaafgift

Selve betalingen stod også for skud. Alle ejendomme har måler på drikkevandet, men ikke på det vand, der udledes til kloakkerne. Man betaler i forhold til sit forbrug af vand fra vandværket, selv om det hedder en vandafledningsafgift. Hvis en ejendom sparer på vandet, slipper den billigere. Hvis den begrænser sin udledning af regnvand, f.eks. med grønne tage, opsamling af regnvand, fasciner, vandbassiner og løse belægninger, påvirker det ikke prisen.

Flere af deltagerne foreslog, at man indfører en klimaafgift på udledningen af vand fra tage og arealer med hård belægning og afløb til kloak. På den måde ville den enkelte grundejer mærke, at klimabelastning har sin pris, og forsyningsselskaberne ville få indtægter til at finansiere løsninger.

En af deltagerne foreslog slet og ret at man nedlægger Forsyningssekretariatet og styrer taksterne lokalt.

Et andet vidtgående forslag til at fremme klimatilpasningen og finansieringen var at inddrage forsikringsselskaberne i forebyggelsen og samtidig stille betingelser om dækningen ophører, hvis husene ikke er klimasikret f.eks. i løbet af 25 år.

Politikerseminaret var et samarbejde mellem Region Hovedstaden, Vand i Byer, KLIKOVAND og Teknologirådet.

Se teknologirådets film om klimaudfordringer i hovedstadsregionen på tekno.dk.

Dette nummer af Fra rådet til tinget er skrevet og redigeret af journalist Ebbe Sønderriis. Kontakt: Projektlederne Gy Larsen, gl@tekno.dk, tlf. 30 78 51 66 og Søren Gram, sg@tekno.dk, tlf. 30 78 51 67.

De sidste fem numre af Fra rådet til tinget:

- Nr. 294: Fremtidens arealanvendelse, anbefalinger
- Nr. 293: Folketingshøring om redskaber til prioritering af fremtidens arealanvendelse
- Nr. 292: Borgerinddragelse i klimatilpasning
- Nr. 291: Folketingshøring om multifunktionalitet i det danske landskab
- Nr. 290: Bedre samspil, mere planlægning

Fra rådet til tinget kan frit kopieres til egen brug og videresendes til interesserede. Der må kun citeres med kildeangivelse og kun links til visninger på måder, der fører hen til Teknologirådets hjemmeside.

Udgiver

Fonden

Teknologirådet

Toldbodgade 12

1253 København K

Tlf. +45 33 32 05 03

www.tekno.dk

tekno@tekno.dk

Abonnement

Nyhedsbrevet kan modtages pr. email.

Tilmelding på:

rtt@tekno.dk

Tidligere nyhedsbreve

findes på:

www.tekno.dk